

maandag 22 december 2014

Toiletten tegen gluurders en verkrachters

Reportage India - Honderden miljoenen mensen doen hun behoefte iedere dag in het open veld. Met nieuwe toiletten moet het land in vijf jaar schoon zijn.

Door onze correspondent JOERI BOOM
KATRA SAHADATGANJ

Pria Ram en haar zestienjarige dochter Ratina zitten op de grond in hun schamele huisje, opgetrokken uit gedroogde modder, stenen en takken. Met een klap komt iets neer op het zeiltje dat als dak dient. Er klinkt gekrijs. Apen. Moeder Pria jaagt ze weg.

Het dorp in de Ganges-vlakte van Noord-India is straatarm. Maar nu worden er toiletten aangelegd – iets wat in India vooral in steden gebeurt. „Nu hoeven we niet meer in het donker het veld in om naar de wc te gaan”, zegt moeder Pria.

Dit is het dorp waar in mei de levenloze lichamen van twee nichtjes van veertien en zestien werden gevonden, opgehangen aan een tak van een mangoboom. Ze verdwenen toen ze in de avondschemering op een akker naar de wc gingen.

De foto van hun bungelende lichamen ging de wereld rond. Er werd schande gesproken van het gebrek aan toiletten in India en de gevolgen voor vrouwen. Misschien pleegden de nichtjes zelfmoord, zoals de autoriteiten beweren. Hoe het ook zij, de vrouwen in dit dorp, en in de tienduizenden andere Indiase dorpen zonder wc's, vrezen gluurders en verkrachters.

„Ik was bang om gegrepen te worden”, zegt dochter Ratina. „Vlak na de dood van de nichtjes durfden we heel lang niet naar de akker te gaan. Ik werd ziek van het niet naar de wc kunnen.”

Het gebrek aan toiletten vormt ook een groeiend gevaar voor de hygiëne. Mensen ontlasten zich in velden met consumptiegewassen. Daardoor verspreiden zich bacteriën, virussen en parasieten die onder meer diarree veroorzaken. Daaraan sterven in India jaarlijks 200.000 kinderen onder de vijf jaar. Dat is een tragedie, en het kost India ook nog eens veel geld. Volgens de Wereldbank gaat het jaarlijks om 54 miljard dollar aan medische behandelingen en verloren productiviteit.

Al die infecties hebben in India overvloedig en ongereguleerd gebruik van antibiotica in de hand gewerkt. De *The New York Times* meldde onlangs dat volgens een groeiend aantal wetenschappers een „significant deel van de bacteriën in India immuun is voor vrijwel alle antibiotica”. In 2013 stierven in India 58.319 baby's aan infecties door resistente bacteriën, meldde *The Lancet* in december vorig jaar.

Bacterieel broeinest

We moeten infecties voorkomen, weet Anil Mishra. Hij bouwt met zijn team de toiletten in Katra Sahadatganj. Nu is India nog een bacterieel broeinest. „65 miljoen ton menselijke mest wordt dagelijks over de Indiase akkers verspreid. Op het platteland heeft zestig procent van de huishoudens geen toilet. Bijna zeshonderd miljoen mensen doen hun behoefte in het

veld”, zegt hij met gedempte stem. Het is half zes in de ochtend. De zon is aan het opkomen. De hemel boven de Gangesvlakte kleurt eerst paars, dan roze. We staan aan de rand van het dorp, om het ritueel van de toiletgang mee te maken dat al sinds mensenheugenis gaande is op het Indiase platteland.

Net na zonsopgang komen ze: de mannen en jongens van het dorp. Slaperig slenteren ze op slippers over het landweggetje dat het dorp verbindt met de doorgaande weg, waar één keer per week een bus stopt om dorpsbewoners naar de stad te brengen. Ze hebben enkellange doeken (*doti's*) om de heupen geslagen. Daaronder dragen ze niets. Elk van hen heeft een flesje water in de hand. Ze kletsen met gedempte stemmen en verdwijnen in de akkers aan weerszijden van het landweggetje. Soms alleen, soms twee aan twee. Daar gaan ze op hun hurken zitten. Als de behoefte gedaan is gieten ze, nog steeds gehurkt, water uit de meegebrachte fles over hun linkerhand om zich schoon te maken.

Mishra ziet het hoofdschuddend aan. Hij herkent de gezichten. „Bij sommigen van deze mannen hebben we een toilet aangelegd, maar ze weigeren het te gebruiken. De ochtendlijke toiletgang is voor hen een te belangrijke sociale gebeurtenis.”

Hij werkt voor de Indiase ngo Sulabh International die sinds 1970 in India toiletten bouwt. Volgens de organisatie zorgt een toilet voor verhoging van de sociale status en voor meer veiligheid en hygiëne. Wat Sulabh International al jaren doet, is wat India's premier Narendra Modi nu propageert. Hij lanceerde op 2 oktober – de verjaardag van Mohandas 'Mahatma' Gandhi – de Swachh Bharat (Schoon India) campagne. Doel is India over vijf jaar, op Gandhi's verjaardag in 2019, 'schoon' te verklaren. Straten, pleinen, openbare en overheidsgebouwen dienen dan permanent schoon en goed onderhouden te zijn. Maar de grootste uitdaging is het aanleggen van tientallen miljoenen toiletten. „Ziektes zijn een zware tol voor de armen. We kunnen hun geen grotere dienst bewijzen dan ons te richten op hygiëne”, aldus Modi.

In Katra Sahadatganj bepalen intussen de toiletten het aangezicht van het dorp. Ze bestaan uit lichtblauwe betonnen hokjes met opvallende roze dakjes. Mishra: „Er is geen water nodig om door te spoelen. Dat maakt aanleg van een waterleiding overbodig.” De uitwerpselen vallen in een septic tank. Met een simpele handeling kunnen de bewoners het toilet op een tweede tank aansluiten als de eerste vol is. Tegen de tijd dat de tweede is gevuld, is de inhoud van de eerste al compleet verdroogd, zodat die makkelijk kan worden geleegd. Geld voor de toiletten komt uit overheidsfondsen. De bewoners betalen zelf een klein deel mee. „Zodat ze beseffen dat dit toilet echt van hen is. Als ze hun investering niet kwijt willen, zullen ze de wc moeten onderhouden”, zegt Mishra.

Door toiletten weer huwelijken

ItAnil Mishra en zijn team hebben nu bijna tweehonderd wc's in het dorp gebouwd. Het kent zeshonderd huishoudens. Over een paar maanden hopen ze klaar te zijn. Vooral de vrouwen maken er dankbaar gebruik van. Voor hen zijn de toiletten een zegen. „Het is zo'n opluchting, een eigen wc”, zegt Chandni Begum (16). „Wij gingen altijd in het donker. Soms om vier uur 's ochtends, soms om acht uur 's avonds, op een veldje buiten het dorp. Er was een politiepost vlakbij, maar we voelden ons niet veilig. Eerder stierf een oude vrouw van negentig. We denken dat ze in het donker tegen een wild dier is opgelopen en is gestorven van schrik. Nu we zelf eindelijk een wc hebben, begrijp ik niet dat we ooit zonder hebben kunnen leven.”

Het dorp heeft moeilijke tijden gekend, vertelt Kamal Tiwari, de *sarpanch*, het dorps hoofd. „Ons akkerland verzakt en we hebben hier geen school. En toen kwam de dood van de twee

nichtjes. Maar wij zijn het enige dorp met wc's in de regio. Onze burens zien dat vrouwen bij ons nu veiliger zijn. Hopelijk zijn ze weer bereid om hun dochters aan ons uit te huwelijken.”

cijfers

600 miljoen *mensen* doen in India hun behoefte in het open veld.

25 miljard *euro* kost naar schatting het plan om in vijf jaar 120 miljoen wc's aan te leggen. Premier Modi hoopt hierbij op steun uit het bedrijfsleven.

58.319 *baby's* zijn in 2013 gestorven na infecties met resistente bacteriën.

Dode meisjes - Verdwenen nadat ze voor toilet naar open veld waren gegaan

Twee meisjeslichamen in kleurige sari's, bungelend aan een mangoboorn. De foto's schokten India. De nichtjes van veertien en vijftien werden op 28 mei 's ochtends aangetroffen net buiten het wc-loze dorp Katra Sahadatganj . Ze verdwenen toen ze 's avonds in het veld naar de wc gingen. Men dacht dat ze waren verkracht.

Het was de druppel voor premier Modi, die die maand premier van India werd. In september startte hij op Onafhankelijkheidsdag zijn campagne om in vijf jaar heel India van wc's te voorzien, om het land schoner en veiliger voor vrouwen te maken.

Volgens recent onderzoek pleegden de meisjes waarschijnlijk zelfmoord en zijn ze niet verkracht. Het veranderde niets aan Modi's vastberadenheid India's wc-tekort aan te pakken.